

Adı & Soyadı:..... Sınıfı:

Doğru mu? Yanlış mı?

1	Sosyoloji, toplum içindeki bireyi, grupları, kurumları, olayları ve aralarındaki ilişki ve etkileşimleri inceleyen bilimdir.		
2	Fizik, kimya, biyoloji gibi doğa bilimleri canlı ve cansız varlıkları ve bunlarla ilgili olayları, sosyal bilimler ise insanı ve toplumu inceler.		
3	Coğrafya, geçmişteki olayları yer ve zaman göstererek inceleyen bilimdir. Geçmişten ders çıkarıp geleceğe dair doğru tahminler yapmamızı sağlar.		
4	Felsefe, toplumu düzenleyen ve devletin yaptırım gücünü belirleyen yasaları konu alan bilim dalıdır		
5	Ekonomi, insanların yaşayabilmek için üretme, ürettiklerini paylaşma ve bu faaliyetlerden doğan ilişkileri inceleyen bilim dalıdır.		

.....Boşluk Doldurma.....

Sosyoloji / Psikoloji / Bilim / Coğrafya / Sosyal

1, evrenin veya olayların bir bölümünü konu olarak seçen, yöntem olarak deneye dayanan, mantıklı, düzenli ve sistemli bilgidir.
2	Toplum olaylarını, insanın sosyal ve kültürel faaliyetlerini inceleyen bilimlerin ortak adına bilimler denir.
3	İnsanın duygu, düşünce ve davranışlarını inceleyenbilimi insanların davranışları ve kişilik özelliklerini tanımamızı ve onlarla iyi iletişim kurmamızı sağlar.
4, içinde yaşadığımız toplumu yakından tanımamızı ve çevremizle iyi ilişkiler kurmamızı ve toplumsal gelişmeye katkı yapmamızı sağlar.
5, insanın doğal ortamla olan etkileşimi ve her türlü beşerî ekonomik faaliyetlerini inceleyen bilimdir

! Unutmayalım !

1	Tarih , bireylere yaşadığı toplumun geçmişini öğretip kendi milletini tanımasını, böylece bireylerin millî tarih ve millî kimlik bilinci kazanmasını sağlar. Arkeoloji , eski kültür ve uygarlıklardan geriye kalan her türlü alet, malzeme, ev eşyaları ve sanat yapıtları gibi maddi kalıntıları inceleyen kazı bilimidir. Arkeoloji bilimi, Eski Çağ insanların nerede ve nasıl yaşadıkları, ne yedikleri, ne giydikleri, neye inandıkları gibi sorulara cevap arar. Antropoloji , insanın niteliğine ilişkin daha çok bilgiyi gün yüzüne çıkarmaya çalışan, insanlar ve davranışları hakkında genellemeler üretmeye ve insan çeşitliliğini anlamaya çalışan sosyal bilimdir.
---	--

Çözelim

1) Yapılan kazılar sonucunda Şanlıurfa'nın Örencik köyü yakınlarında dünyanın bilinen ilk tapınağı olan Göbeklitepe ortaya çıkarılmıştır.

Buna göre Göbeklitepe'nin ortaya çıkarılmasında aşağıdaki sosyal bilim dallarından hangisi etkili olmuştur?

- A) Sosyoloji B) Psikoloji
C) Filoloji D) Arkeoloji

(DPY 2019)

2) I. Toplumsal olaylar
II. Toplumun yaşam biçimi
III. İnsan vücudunun yapısı
IV. Toplumlararası kültürel etkileşimler
verilenlerden hangileri sosyal bilimlerin inceleme alanına girmektedir?

- A) Yalnız II. B) I ve III.
C) I ve IV. D) I, II ve IV

(MEB KAZANIM KAVRAMA TESTİ)

3)

Yeni geldiğim bu okulda kendimi uzun süre yabancı hissettim. İnsanlarla konuşmakta zorlandım. Yanlış yaparım korkusuyla hiçbir şey yapamıyordum. Öğretmenlerim ve arkadaşlarımla desteğiyle okula alıştım.

Ayşe'nin yaşadıkları aşağıdaki sosyal bilimlerden hangisinin inceleme alanına girer?

- A) Sosyoloji B) Psikoloji
C) Hukuk D) Ekonomi

(DPY 2015)

4)

I
Kazı vb. yöntemlerle ortaya çıkarılan eski kültür ve uygarlıkları, onlardan kalan maddi kalıntıları (her türlü alet, malzeme, ev eşyaları ve sanat yapıtları) inceleyen kazı bilimidir.

II
İnsan ırklarını, kalıntılarını, iskelet, kafatası gibi fiziki yapılarını inceleyen insan bilimidir.

Kutucuklardaki tanımlar, aşağıdakilerden hangisinde ilgili olduğu sosyal bilim dalıyla doğru olarak eşleştirilmiştir?

I	II
A) Arkeoloji	Antropoloji
B) Antropoloji	Sosyoloji
C) Psikoloji	Arkeoloji
D) Antropoloji	Arkeoloji

(DPY 2014)

5) I. Hükümdarlar hakkında bilgi
II. Devletin ekonomik gücü
III. Sanatsal yapısı

Yukarıda verilen özellikleri bir bütün olarak açıklayan bilim dalı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Filoloji B) Ekonomi
C) Nümizmatik D) Psikoloji

6) Bugün Moğolistan sınırları içinde bulunan ve Türk tarihinin ilk edebi eseri olarak kabul edilen Orhun Yazıtları hangi bilim dalı tarafından incelenmelidir?

- A) Kronoloji B) Filoloji
C) Etnoğrafya D) Antropoloji

SIRA SİZDE

1 İnsanlık tarihinin başlangıcından itibaren hayatımızı kolaylaştırmak için bilimsel ve teknolojik çalışmalar hep yapılagelmiştir. Ancak son yıllarda bilim ve teknolojiye çok hızlı gelişmeler yaşanmaktadır. Dünya ile birlikte ülkemizde de yaşanan bu gelişmeler özellikle iletişim, ulaşım, uzay, sağlık alanlarında yoğunlaşmaktadır. **Ülkemizde bilim ve teknoloji alanında yapılan son çalışmalar hakkında bir araştırma yapınız.**

2 Hayatımızın her alanında sosyal bilimlerin etkisi vardır. Sosyal bilimlerde yer alan bilimlerin toplum için yaptığı çalışmalara ve hayatımıza etkilerine örnekler bularak defterinize yazınız.

SB.6.4.1. Sosyal bilimlerdeki çalışma ve bulgulardan hareketle sosyal bilimlerin toplum hayatına etkisine örnekler verir.

Adı & Soyadı:..... Sınıfı:

Doğru mu? Yanlış mı?

1	Geçmişte hayal olan bazı düşünceler bilimsel ve teknolojik gelişmeler sayesinde gerçekleştirilebilmiştir.		
2	Teknolojinin ilerlemesi 18. yüzyıldan itibaren sanayileşme ile hız kazansa da günümüzde bilimsel ve teknolojik gelişmeler yavaşlamaya başlamıştır.		
3	İnsanlar yaşadıkları sorunları çözebilmek ve ihtiyaçlarını karşılayabilmek için yaptığı çalışmalar sonucunda icatlar gerçekleştirmişlerdir.		
4	İnsanların icat ettikleri her yeni buluş, sonraki buluşlar için ortam oluşturur.		
5	Günümüzde insanoğlu, geçmişe göre teknolojik açıdan çok daha geri bir düzeyde bulunmaktadır.		

.....Boşluk Doldurma.....

Yapay zeka / İnovasyon / Bilim / Nanoteknoloji / Teknoloji

1insanları bilimsel araştırmalar ve çalışmalar sonucunda elde edilen bilgiler ile bizlerin istek ve ihtiyaçlarını karşılayacak teknolojik buluşlar ortaya koydular.
2	Doğada bulunan ham maddeleri işe yarar hâle getirebilmek ve yenilikler bulmak için kullanan farklı yöntemleri de içine alan tekniklerin tümüne adı verilir.
3farklı yeni fikirler geliştirmek, bunları uygulamak ya da zaten var olan ürünleri daha kullanışlı hale getirmektir.
4, bilgisayarın veya bilgisayar kontrolündeki bir robotun çeşitli faaliyetleri zeki canlılara benzer şekilde yerine getirme kabiliyetidir.
5, çok küçük ölçekte yapılan bilim, mühendislik ve teknoloji çalışmalarının bütününe verilen isimdir.

! Unutmayalım !

1	İnsanoğlu hayallerini gerçekleştirmek, merakını gidermek ve günlük hayatta karşılaştığı sorunları aşmak için sürekli çalışmıştır. Bilim insanları, yeni buluşlar yapmış ve teknolojinin gelişmesini sağlamışlardır.
2	İnsanoğlu ilk çağlardan itibaren olumsuz hava koşullarından ve vahşi hayvanların saldırılarından korunmaya; besin, barınak ve güvenlik ihtiyaçlarını karşılamaya çalışmıştır. Bu nedenle insanlar tarih boyunca doğayı kontrol altına almak ve ona hükmetmek için birçok çalışma yapmıştır.İnsanların daima yeni arayışlara yönelmesi ve yaşamı daha kolay hâle getirme çabası, gelecekteki insanların da günümüze göre daha ileri teknolojik seviyelere ulaşmasına katkı sağlayacaktır.

Çözelim

1) İnovasyon; farklı yeni fikirler geliştirmek, bunları uygulamak ya da zaten var olan ürünleri daha kullanışlı hale getirmektir. Günlük hayatımızda olduğu gibi sınıf ortamında da uygulanabilir.

Yukarıdaki bilgilerden yola çıkarak sınıf ortamında yapılan etkinliklerden hangisi inovasyon kapsamında sayılmaz?

- A) Hava kirliliği konusu için münazara yapmak
- B) Su kaynaklarının etkin kullanılması için afiş hazırlamak
- C) Nükleer enerjinin zararları hakkında tartışma yapmak
- D) Futbol turnuvası için grup oluşturmak

(MEB ÇALIŞMA FASİKÜLLERİ-SİİRT)

2) Öyle bir teknoloji ki bu gözle göremediğimiz küçük mikro cisimleri inceleyerek bizlere kendi kendini temizleyen kumaşlar, çok daha dayanıklı ulaşım araçları ve kirlenmeyen, paslanmayan eşyalar üretilebilecek. Bu teknoloji gelecekte bizlere daha neler getirecek merakla bekliyoruz. **Bu gazete haberinin başlığı aşağıdakilerden hangisi olabilir?**

- A) Gelecekte bizi neler bekliyor?
- B) Nanoteknolojili gelecek
- C) Yapay zekânın bize getirdikleri
- D) Teknolojinin zararları

(MEB ÇALIŞMA FASİKÜLLERİ-AYDIN)

3) Günümüzde insan hayatını kolaylaştıran birçok teknolojik gelişme yaşanmaktadır.

Aşağıdaki teknolojik gelişmelerden hangisinin gelecekte insan yaşamı daha az etkileyeceği söylenebilir?

- A) Bilgisayar
- B) Telgraf
- C) Cep telefonu
- D) Yapay zekâ

(MEB KAZANIM KAVRAMA TESTİ)

4) Bilim ve teknolojideki hızlı gelişmeler ve yenilikler şimdiden “Geleceğin Dünyasını” oluşturmaya başladı.

Aşağıdakilerden hangisi “Geleceğin Dünyasını” oluşturan bilimsel ve teknolojik gelişmelerden değildir?

- A) İnsansı robotlar
- B) Yapay zeka
- C) Sürücüsüz otomobiller
- D) Benzinli arabalar

(MEB ÇALIŞMA FASİKÜLLERİ-SİİRT)

SIRA SİZDE

1 Bilim ve teknoloji, hayatımızın her alanına girmiş durumdadır. Bilgisayarlar, akıllı telefonlar, uç boyutlu yazıcılar, tıbbi cihazlar, yazılımlar, elektrikli otomobiller artık sadece gelişmiş ülkelerdeki tüketicilerin değil, hemen hemen herkesin kullanımına sunulmaktadır. Örnek olarak sürücüsüz araçlar tasarım aşamasındadır. Genel Ağ üzerinden yapılan alışverişlerde insansız hava araçlarıyla teslimatlar yapılmaktadır. **Teknolojinin giderek daha da geliştirdiği icatlar, insanların hayatını nasıl etkileyecektir? Düşüncelerinizi belirtiniz.**

2 Teknolojideki gelişmelerin katkıları yanında olumsuzlukları da vardır. Bu olumsuzluklar neler olabilir? Tartışınız.

SB.6.4.2. Bilimsel ve teknolojik gelişmelerin gelecekteki yaşam üzerine etkilerine ilişkin fikirler ileri sürer.

Adı & Soyadı:..... Sınıfı:

Doğru mu? Yanlış mı?

1	İnsanoğlu, geçmişten bugüne bilinmeyene ulaşmak ve merak duygusunu gidermek için araştırmalar yapmıştır.		
2	Yaptığımız çalışmalarda bilimsel araştırma basamaklarına göre hareket edilmesi araştırma yaparken bize kolaylık sağlayacaktır.		
3	Bilimsel araştırma yapanlar ilgi duydukları veya merak ettikleri alanlardan araştırma sorusu belirlerse bu durum onların çalışma isteklerini azaltır.		
4	Bilimsel bir araştırmanın birinci aşaması, varsayımlarda bulunmaktır.		
5	Bilimsel araştırmanın son aşaması metin oluşturmaktır. Bu aşamada toplanan bilgiler düzenli ve sistemli bir metin hâline getirilir.		

.....Boşluk Doldurma.....

Kaynakça / Varsayım / Bilimsel / İntihal / Dipnot

1(hipotez) sorunun çözümüne yönelik doğruluğu kanıtlanmamış düşüncelerdir. Bu aşamada araştırma yapacak kişinin kendi önerileri yer alır.
2metni yazarken alıntı yaptığımız kısımları (cümle ya da paragrafları) nereden ve kimden aldığımızı gösteren notlardır.
3	Herhangi bir konuyu, belli yöntemlerle ve sistemli biçimde inceleyerek doğru ve güvenilir bir sonuca ulaşmaya araştırma adı verilir.
4	Yaptığımız araştırmaların doğru, güvenilir ve bilimsel etiğe uygun olabilmesi için araştırmalarımızda mutlaka belirtmeliyiz.
5	Dipnot ve kaynakça kullanarak hem araştırmamıza bilimsel özellik kazandırmış olur hem de emeğe saygı duyarak bilgi hırsızlığı yani..... yapmamış oluruz.

! Unutmayalım !

1	BİLİMSEL ARAŞTIRMA BASAMAKLARI 1. Basamak: Konu belirlenir (ilgi duyulan, merak edilen bir problemin seçilmesi). 2. Basamak: Sorunun çözümüne yönelik varsayımlarda (hipotez) bulunulur. 3. Basamak: Kaynak taraması yapılır. Yani konuyla ilgili kitap, dergi, gazete, Genel Ağ, kütüphane vb. kaynaklardan bilgi toplanır. 4. Basamak: Kaynaklardan elde edilen notlar, konularına göre sınıflandırılır ve varsayımlara (hipotezlere) uygunluğu yani doğruluğu veya yanlışlığı test edilir. 5. Basamak: Metin (rapor) oluşturulur. Kullanılan kaynaklar kaynakçada belirtilir.
---	---

Çözelim

1) Sosyal bilgiler öğretmeni öğrencilerinin bilimsel araştırma basamaklarına uygun bir araştırma yapmalarını söylemiştir.

Buna göre öğrencilerin ilk olarak aşağıdaki basamaklardan hangisini yapması gerekir?

- A) Konuyu belirlemeleri
- B) Süreyi belirlemeleri
- C) Kaynak taraması yapmaları
- D) Mevcut bilgileri derlemeleri

(DPY 2019)

2) Bilimsel bir araştırma yapan Yağız, ansiklopedi ve dergilerden faydalanmıştır. Ayrıca internet sayesinde de birçok yeni bilgiye ulaşmıştır. **Yağız'ın, bu çalışmaları yaptığı bilimsel araştırma basamağı aşağıdakilerden hangisidir?**

- A) Veri toplama
- B) Konu belirleme
- C) Rapor hazırlama
- D) Varsayımlarda bulunma

(DPY 2017)

3) Ahmet, bilimsel araştırma basamaklarına uygun olarak “gençlerin zamanını nasıl değerlendirdiği” konusunda bilimsel bir araştırma yapacaktır.

Buna göre Ahmet aşağıdaki hangi basamakla çalışmasına devam etmelidir?

- A) Konunun belirlenmesi
- B) Varsayımların test edilmesi
- C) Varsayımlarda bulunulması
- D) Kaynakların dipnot ile gösterilmesi

(DPY 2015)

4) Konular:

- Selin tanımı ve oluşumu
- Selin zararları
- Sel oluşumunu engellemek için alınacak önlemler

Verilen çalışma, aşağıdaki bilimsel araştırma basamaklarından hangisine ait olabilir?

- A) Kaynakların belirlenmesi
- B) Varsayımların ortaya konması
- C) Araştırılacak problemin belirlenmesi
- D) Elde edilen notların sınıflandırılması

(DPY 2012)

- 5)** • Konuya ilişkin kaynak taraması yapılır.
• Farklı kaynaklar incelenerek konuyla ilgili notlar alınır.
• Kaynakların künyesi çıkarılır.

Yukarıda verilen çalışmaların tümü, bilimsel araştırmanın hangi basamağında yapılır?

- A) Araştırılacak konuyu belirleme
- B) Elde edilen bilgileri sınıflandırma
- C) Araştırma konusu ile ilgili bilgi toplama
- D) Araştırma konusu ile ilgili varsayımlar oluşturma

(SBS 2010)

SIRA SİZDE

- 1** Günlük yaşamda ilgi duyduğunuz veya merak ettiğiniz bir araştırma sorusu belirleyiniz. Bilimsel araştırma basamaklarına dikkat ederek araştırma çalışmanızı hazırlayınız. Hazırladığınız çalışmayı sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.

SB.6.4.3. Bilimsel araştırma basamaklarını kullanarak araştırma yapar.

Adı & Soyadı:..... Sınıfı:

Doğru mu? Yanlış mı?

1	Bir aleti, bir aygıtı veya bir yöntemi ilk kez bulma işine mucit, yeni bir buluş ortaya koyan kişiye ise buluş (icat) adı verilir.		
2	Bir ürünün kullanılmasıyla ilgili hakları elde etmek için o ürünün telif ya da patent hakkının alınması gerekir.		
3	Telif hakkının sembolü çember içinde "C" harfidir. Bu sembol, üzerinde bulunduğu ürünü ortaya koyan kişinin telif haklarının korunduğunu belirtir.		
4	Korsan yayınları çoğaltan, satan ve dağıtan kişiler elde ettikleri kazançtan devlete vergi verirler ve ülke ekonomisine katkı sağlarlar.		
5	Bandrol, fikir ve sanat eserlerinin izin alınmadan çoğaltılmasını ve kopyalanmasını engellemek için bu eserlerin üstüne yapıştırılır.		

.....Boşluk Doldurma.....

Telif / Bandrol / Korsan / Patent / Eser

1	Korsan ürün almak,..... sahibinin haklarının çiğnenmesi anlamına gelmektedir.
2	Bir fikir, düşünce veya sanat eserini oluşturan kişinin, bu eserden doğan kopyalama, çoğaltma ve kullanma gibi tüm haklarına hakkı denir.
3	Buluş yapan insanın, buluş konusu ürününü belirli bir süre üretme, kullanma ve satma hakkını gösteren belgeye.....denir.
4	Kitap, CD, DVD, radyo ve televizyon gibi ürünlerin üzerinde telif hakkını koruyan ve devletçe belirli bir verginin kesildiğini gösterenadlı bir etiket bulunur.
5	Yasal yollar dışında çoğaltılan ve satılan kitap, CD, bilgisayar yazılımı ve oyunları, sinema filmleri gibi bandrolü olmayan ürünlere yayın adı verilir.

! Unutmamalım !

1	Buluşlar patent ile korunduğunda; yaratıcılığın korunması ve desteklenmesi, buluş faaliyetlerinin özendirilmesi, buluş sahibinin ödüllendirilmesi, buluşların kullanımının yaygınlaştırılması sağlanmaktadır. ® işareti , ürünün veya hizmetin patentli yani tescilli olduğu anlamına gelir.
2	Korsan ürün alınmasının zararları: 1) Başkasının emeğine saygı göstermemiş ve eser sahiplerinin emeklerinin çalınmasına göz yummuş oluruz. 2) Telif hakkı olan kişi ya da kurumların maddi olarak zarar görmesine neden oluruz. 3) Kusurlu ve hatalı bir ürün almışsak geri iadesini yapamaz ve hakkımızı arayamayız. 4) Kayıtlı ve faturalı ürün olmadığı için devletin vergi geliri azalır ve ülke ekonomisi kayba uğrar.

Çözelim

1) Anayasamızın 64. maddesine göre: “Devlet, sanat faaliyetlerini ve sanatçıyı korur. Sanat eserlerinin ve sanatçının korunması, değerlendirilmesi, desteklenmesi ve sanat sevgisinin yayılması için gereken tedbirleri alır.”

Buna göre aşağıdakilerden hangisi Anayasamıza aykırı bir durumdur?

- A) Yeni bir eserin patentinin alınması
- B) Eser sahibinin telif hakkını kullanması
- C) Başka birisine ait kitabın korsan olarak basılması
- D) Yerli fikirlerin uluslararası alanda da korunması

(DPY 2019)

2) Arkadaşının bilgisayarından “Parasız Yatılılık ve Bursluluk Sınavına Hazırlık Eğitim Seti” ile ilgili çalışma CD’lerini izleyen Buket, eğitim setinin soru çözümlerini çok beğenir. Hemen evine yakın bir elektronik markete giderek beğendiği eğitim setinden satın alır.

Buket, bu davranışı ile aşağıdakilerden hangisine saygı göstermiş olur?

- A) Telif hakkına
- B) Patent hakkına
- C) Çoğaltma hakkına
- D) Bandrol uygulamasına

(DPY 2013)

3) Buluş yapan bir kişinin Türk Patent ve Marka Kurumu'na başvurması gerekir. **Buluşlarla ilgili bu gerekliliğin nedeni aşağıdakilerden hangisidir?**

- A) Tanıtımını yapmak
- B) Geliştirilmesini sağlamak
- C) Kullanım haklarını devretmek
- D) Başkaları tarafından sahiplenilmesini önlemek

4) **Korsan ürün hakkında verilen bilgilerden hangisi yanlıştır?**

- A) Kazancı olmayan eser sahipleri yeni ürünler üretemeyecektir.
- B) Korsan ürünler kaçak olduğu için devlet vergi alamayacaktır.
- C) İnsanların okuma istekleri artar.
- D) Korsan ürünlerin baskı kalitesi iyi olmadığı için çabuk bozulacaktır.

SIRA SİZDE

1 **Büyük emeklerle ortaya çıkarılan ürünlerin taklit edilmesi hatta kendi ürünleriymiş gibi satılması ve satılan bu ürünlerin alınması ve kullanılması ile ortaya çıkan olumsuzluklar şunlardır:**

- 1) Yeni buluşlar ve ürünlerin ortaya çıkarılmasını, yazılım, sinema, müzik vb. sektörlerin gelişmesini engellemektedir.
- 2) Korsan ürünler kalitesiz oldukları için sağlığımızı olumsuz etkilemektedir.
- 3) Buluş veya ürün ortaya çıkaran kişilerin gelir kaybı olduğu gibi devletin de vergi kaybı olmaktadır.
- 4) Aynı zamanda korsan ürün satan kişilerin haksız kazanç elde etmesine yol açmaktadır. Korsan ürün satışından para kazanan yasa dışı örgütlerin ve terörün büyümesine neden olduğu için korsan ürünler satın alınmamalıdır.

Buna göre bilinçli bir vatandaş korsan ürünlere karşı nasıl davranmalıdır? Düşüncelerinizi yazınız.

SB.6.4.4. Telif ve patent hakları saklı ürünlerin yasal yollardan temin edilmesinin gerekliliğini savunur.